

בס"ד

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" – אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

תורת פרשת מטות המלך

בעניין "לא יחל דברו":

במדבר פרק ל פסוק (ב) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רְאֵשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְקֹוֹק: (ג) אִישׁ כִּי יָדַר גְּדֹר לִיקָוֶק אוֹ הִשָּׁבַע עֲשֵׂבָה לְאָסֵר אָסֵר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יִזְוֹל דְּבָרוֹ כְּכֹל הַיַּצָּא מִפִּי יַעֲשֶׂה:

שאלות

ואומר המדרש על הכתוב איש כי ידור נדר לד' זהו שכתוב כי לא ידע האדם את עתו. והקשה החיד"א ב"נחל קדומים" מה השייכות?

וביאר עפ"י הגמרא בנדרים דף י ע"א דהנודר אל יאמר לד' קרבן אלא קרבן לד' שמא לא יסיים ויאמר רק לד' ועי"ז יהיה שם השם לבטלה, ופירשו בזה שמא ימות קודם שיסיים דיבורו ועי"ז יהיה שם שמים לבטלה, ובזה מבאר כוונת המדרש מדוע כתוב נדר לד' ולא לד' נדר שמא האדם ימות כי אינו יודע עיתו.

עדיף לא לידור ולא לישבוע:

והנה ענין הנדרים ושבעות חמור מאוד והתורה מזהירה את האדם שעדיף שלא ידור ולא ישבע, כמבואר במדרש שאמר להם הקב"ה לישראל לא תהיו סבורים שמותר לישבוע בשמי אפילו על אמת, אלא א"כ יהיו בך כל המידות הללו כמ"ש את ה' אלוקיך תירא ואותו תעבוד ובשמו תשבע. והיינו שרק כאשר יהיה בו יראת ד' ועובד ד' אז יוכל לישבוע.

ובמענה של תורה הביא להקשות בשם הקומץ מנחה מדוע צריך תנאים הנ"ל? ותירץ עפ"י הגמרא בקידושין דמבואר דאלמלי הקב"ה עוזר לאדם אין יכול לנצח יצרו. וא"כ מוכרח הוא לסייעתא דשמיא כדי לנצח את יצרו, אולם הקב"ה מסייע את האדם על האיסורים שהוא מחוייב בהם, אך איסורים חדשים אשר חייב עצמו אין הקב"ה מסייעו כיון שמי אמר לו לאסור על עצמו.

ולכן דוקא כאשר האדם יהיה ירא ד' ועבד ד' יוכל לישבוע שאז יהיה סמוך ובטוח לנצח את יצרו ולקיים הנדר. ולכן חמור מאוד הדבר שאדם נודר ונשבע מבלי לדעת שיש היכולת בידו לעמוד בזה.

בעיון נדרים האדם נענש:

ואמרו חז"ל שבעון נדרים אשתו מתה רח"ל, ומי יודע כמה צרות האדם גורם לעצמו בעון שאינו עומד בדיבורו ומחללו, דהפסוק במשלי פרק כב אומר: "למה יקח משכבך" וכתוב בשם ר' גדליה חיון צ"ל דאם יהיה הבעל שונא אשתו ויידור בכוונה כדי שתמות אשתו, טעות היא בידו כיון שמיתת אשתו היא בתורת עונש ואם הוא שונא אדרבא יענש בעונש אחר והיא לא תמות.

ועפ"י הוסיף הב"ח לפרש הפסוק בתהילים פרק לו: (ג) כִּי הִחְלִיק אֱלֹהֵי בְּעֵינָיו לְמַצָּא עֹנֵוֹ לְשָׁנָא: (ד) דְּבָרֵי פִּי אָנֹן וּמִרְמָה חֲדָל לְהִשְׁפִּיל לְהִיטִיב: (ה) אָנֹן יִחְשָׁב עַל מִשְׁכָּבוֹ יִתְיַצֵּב עַל דְּרָגָה לֹא טוֹב רַע לֹא יִמָּאָס:

והכוונה שאם הוא חושב און בליבו כדי שעל ידי שידבר פיו "און ומרמה" בגלל שחודל להשכיל להטיב אלא רוצה לחרוש רעה על משכבו, שהיא אשתו והרי הוא טועה, כיון שהקב"ה יעניש אותו בדרך אחרת, ומי יודע אלו צרות נגרמות לאדם בזה.

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" – אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

ביאור הפסוק ד' שפתי תפתח:

וכתב הבא"ח לבאר בהקדם ביאור כוונת דוד המלך אשר אמר ד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. שלכאורה קשה הרי השפתיים פתוחות כבר ומה הסבר לבקשה זו? ומפרש שכוונת דוד המלך ע"ה היות ויש שני סוגי צדיקים בעולם יש הנאמר עליו בתהלים במזמור אשרי, קרוב ידוד לכל קראיו לכל אשר יקראוהו באמת: והיינו שהקב"ה מקבל תפילתו של אדם כאשר מתאמץ בתפילתו שתהיה תפילה כראוי, והדבר קשה כי האדם אינו יודע אם זכה להתפלל כהוגן וכראוי הן מבחינת שלימות התפילה וכן מבחינת כוונת התפילה ומצפה ומיחל מתי תתקבל תפילתו, אך יש צדיקים במדרגה גבוהה יותר עד שנאמר עליהם בישעיהו פרק סה (כד) וְהָיָה טָרֵם יִקְרָאוּ וְאֲנִי אֶעֱנֶה עוֹד הֵם מְדַבְּרִים וְאֲנִי אֶשְׁמַע: והיינו שהקב"ה עושה רצון יראיו גם בלי שיבקשו, וההבדל בניהם שצדיק אשר זקוק למאמץ בתפילה נמצא שכל תפילתו עיקרה מכוונת לעורר רחמים עליו שימלא הי"ת רצונו, לעומתו צדיק שהקב"ה כבר ממלא את משאלות ליבו בטרם יקרא הרי כל עמידתו בתפילה היא מיועדת אך ורק להודאה לקב"ה על כל הטובה אשר גבר עליו חסדו. ולכן דוד המלך מבקש אנא הי"ת שאני לא יהיה מהסוג הראשון ששפתי תפתח לצורך בקשה ותחנונים על צרכי, אלא אהיה מהסוג השני שאפתח שפתי בכדי שפי יגיד תהלתך היינו רק להודות להלל ולשבח.

ובזה מפרש הבא"ח שרומזת התורה שבכדי שהאדם יזכה שהקב"ה יעשה תמיד רצונו הדבר תלוי אם האדם שומר את היוצא מפיו הרי לא יחל דברו לא יצטרך לייחל ולצפות לקיום בקשתו ולהיות נתון בצער בינתיים אלא טרם יקרא יענה לו, וגם עי"ז ככל היוצא מפיו יעשה ואינו צריך להתאמץ בתפילה בכדי שיעשה רצונו.

שמירת הדיבור של האדם:

עוד ביאר היות ודיבור האדם יש בו שני חלקים חלק הקודש וחלק החול ובגמטריה דבור הוא אותיות רי"ב הכולל את שני החלקים, וחלק הקודש נקרא בשם "סם חיים" היינו התורה והתפילה שהן סם חיים לאדם ובגמטריה סם חיים הם קס"ח, ואילו חלק השייך לעיני דעלמא נקרא בשם "חול" הכונה לדברי חולין ותיבת "חול" בגמטרי' ד"ם, ובס"ה סם חיים (168) עם חול (44) ביחד גימטריה עולה דבור שהן רי"ב (212). והתורה מרמזת "לא יחל דברו" אם האדם יזהר שלא יעשה דיבור חולין אלא אפילו עיני דעלמא יעשה למען שמו יתברך, וק"ו שיזהר שלא יחלל את הקודש הן בביטול תורה ע"י דברים בטלים והן ע"י דבור האסור עי"ז יזכה ככל היוצא מפיו יעשה והקב"ה יעשה כרצונו. מכאן כמה מעלת שמירת הדיבור מדברים אסורים ולהמנע מביטול תורה שבהן תלויה הצלחתו של האדם רוחנית וגשמית. ונמצא שהדבר נתון לשיקולו של האדם, ביכולתו לגולל רעה לעצמו ובני משפחתו בדיבור ומאידך יכול להביא טובה עליו ועל בני-ביתו. ודבר זה בעונות הרבים יש אנשים שבלי להרגיש נודרים ואומרים לשונות של שבועה והוא עון חמור מאוד.

בידידות ואהבה

ובברכת שבת שלום ומבורך

מרדכי מלכא